

QUICK SCAN NATUURWETGEVING ontwikkeling Ruimte voor Ruimte 3 locaties in de Zuidplaspolder

Moordrecht, 7 december 2016
in opdracht van EMAS PROJECTMANAGEMENT BV

Natuuronderzoek in het kader van de natuurwetgeving
t.b.v. herinrichting van 3 boerenerven
in het kader van Ruimte voor Ruimte

*foto voorpagina:
agrarische lintbebouwing langs het Noordeinde als grens van de Zuidplaspolder*

*Voor gewaarmerkte rapportage,
contact opnemen met GroenTeam*

onderzoek en rapportage onder verantwoordelijkheid van
ing. Jan Oosterbaan

*INHOUDSOPGAVE**pagina***1 INLEIDING**

1.1 Situering en ingreep	4
1.2 Natuurtoets als instrument.....	6
1.3 Onderzoeksplan	11

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

2.1 Vaatplanten	13
2.2 Zoogdieren	13
2.3 Broedvogels.....	14
2.4 Amfibieën en reptielen	15
2.5 Vissen.....	16
2.6 Ongewervelde soorten.....	16
2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens	16

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming	17
3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen	17
3.2.1 Werkgebied perceel nr. 74	17
3.2.2 Werkgebied perceel nr. 122	19
3.2.3 Werkgebied perceel nr. 134	20

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES23**GERAADPLEEGDE LITERATUUR**25**GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN**26

1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep

Situering plangebied

De werklocatie betreft een drietal agrarische bouwpercelen aan het Noordeinde te Waddinxveen-Boskoop (zie figuren 1 t/m 4).

Figuur 1, situering werklocaties (rode sterren)

Figuur 2, werkgebied Noordeinde 74

Voorgenomen ingreep

In het kader van de regeling 'Ruimte voor Ruimte' vindt op de drie betreffende bouwpercelen een herinrichting plaats. Daarbij worden sommige houtopstanden en opstallen verwijderd. Dit vergt derhalve natuuronderzoek naar mogelijke bedreiging of verstoring van zwaarder beschermde soorten flora en fauna door de werkzaamheden.

Regelgeving en wettelijk belang

Thans, in 2016, is nog de Flora- en faunawet (Ffw, zie ook lijst gebruikte termen en afkortingen) van toepassing, evenals de Natuurbeschermingswet (Nbw).

Echter vanaf januari 2017 worden deze beide wetten, samen met de Boswet, vervangen voor de Wet natuurbescherming (Wnb).

Voor de daarin optredende verschillen zie 'beschermde soorten en ontheffingsnoodzaak' (blz.8-9).

De wettelijke belangen zoals (onder meer uit de Habitatrichtlijn en uit de Vogelrichtlijn) geïmplementeerd in de Ffw, zullen ook in de nieuwe Wnb hun richtinggevende functie blijven vervullen. De ingreep betreft in beginsel een '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*'. Slechts wanneer soorten van de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn bedreigd lijken te worden is het noodzakelijk nader te onderzoeken welk belang zoals genoemd in de Habitatrichtlijn c.q. de Vogelrichtlijn, eveneens van toepassing kan worden geacht.

Figuur 3, werkgebied Noordeinde 122 / 122A

Waar soorten van de Vogelrichtlijn dan wel van de Habitatrichtlijn in het geding kunnen zijn, is het bij eventuele aanvraag van ontheffing cruciaal welk wettelijke belang uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn als ontheffingsvoorwaarde van toepassing kan zijn.

In beginsel wordt onder het belang '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*' geen ontheffing voor vogelrichtlijn- of habitatrichtlijnsoorten afgegeven, behalve indien de ecologische functionaliteit van de soort niet wordt aangetast, zoals RvON (indertijd nog Dienst Regelingen) zelf in haar uitleg heeft aangegeven.

1.2 Natuurtoets als instrument

Doel en strekking natuuronderzoek

Deze rapportage omvat naast een bureaustudie met daarin een toetsing aan de regeling met betrekking tot soort- en gebiedsbescherming (zie 'wettelijke kaders') en een habitatbeoordeling, tevens nader veldonderzoek naar zwaarder beschermde soorten.

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de volgende vragen:

- Is er kans op noodzaak tot ontheffing van verbodsbepalingen van de (Ffw of) Wnb?
- Is er naar verwachting een vergunning op grond van gebiedsbescherming nodig (Natura 2000 en/of het NNN) ?
- Is er nader veldonderzoek nodig en voor welke soorten planten en/of dieren ?
- Welke zijn de mogelijke consequenties vanuit de Wnb en het NNN ?

Figuur 4, werkgebied Noordeinde 134

Dit onderzoek vormt de aantoonbare bewijslast op naleving van die wetgeving (zie blz.11 'wettelijke onderzoekverplichting').

Hiermee wordt onderbouwd met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden, of van welke soorten effecten kunnen worden *uitgesloten* omdat ze er niet worden verwacht, er niet zijn aangetroffen dan wel omdat de planingreep geen natuurschade aan die soorten met zich meebrengt.

Het uitsluiten van gebruik door (of schade aan) de betreffende soorten '*op voorhand*' vergt een gedegen, controleerbare onderbouwing.

Wettelijke kaders

De regelgeving met betrekking tot natuur kent twee typen bescherming: '*soortbescherming*' (Ffw/ Wnb) en '*gebiedsbescherming*' (Nbw/ Wnb en NNN).

Soortbescherming is gericht op individuele soorten flora en fauna, waartoe in de Ffw toetsingscategorieën zijn onderscheiden. In de nieuwe Wnb zal deze onderscheiding bestaan uit 'soorten van de Vogelrichtlijn' (Wnb § 3.1), 'soorten van de Habitatrichtlijn' (Wnb § 3.2) en 'andere (beschermde) soorten' (Wnb § 3.3).

Gebiedsbescherming is gericht op de specifieke habitat waartoe speciale begrensde gebieden zijn aangewezen. Dit omvat t/m 2016 Nbw-gebieden en gebieden die vallen onder regelgeving vanuit provinciaal natuurbeleid, waaronder het NNN (EHS).

Vanaf 2017 betreft dat de regelgeving van de Wnb, het hoofdstuk Natura 2000-gebieden, terwijl daarnaast (vergelijkbaar met de huidige situatie) ook de provinciale regelgeving met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland van kracht blijft.

De regels van soort- en gebiedsbescherming sluiten elkaar niet uit, doch vullen elkaar aan. Toetsing aan gebiedsbescherming vindt uitsluitend plaats indien beschermde gebieden in het geding zijn, terwijl toetsing aan de soortbescherming *altijd* vereist is, zowel binnen als buiten beschermde gebieden.

Soortbescherming

De natuurwetgeving is in eerste lijn gericht op soortbescherming, dat wil zeggen bescherming van afzonderlijke soorten planten en dieren *'in welke situatie dan ook'*.

Omdat deze wet *alle* soorten planten en dieren omvat, óók in Natura 2000-gebieden, wordt bij natuuronderzoek primair aangehaakt op de soortbescherming.

Deze biedt bescherming aan planten en dieren tegen zogeheten 'natuurschade'.

Binnen het beschermingskader wordt onderscheid gemaakt tussen:

- het type ingreep ('bestendig beheer' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting')
- een aantal 'wettelijke belangen'
- verschillende categorieën planten en dieren (Tabel 1 t/m 3 Ffw, dan wel de 3 categorieën uit de Wet Natuurbescherming: Wnb § 3.1, § 3.2 en § 3.3).

Met betrekking tot het doel van de voorgenomen ingreep wordt in relatie tot de 'categorie soorten' onderscheid gemaakt tussen verschillende 'wettelijke belangen' (zowel Ffw als Wnb).

Beschermde soorten en ontheffingsnoodzaak

Onder het regiem van de Ffw waren beschermde soorten planten en dieren onderverdeeld in de verschillende Tabellen 1, 2 en 3 AMvB, waarbij soorten van tabel 1 AmvB vielen onder een algemene landelijke vrijstelling, met inachtneming van de wettelijke zorgplicht. De soorten van 'Tabel 2 en Tabel 3 AMvB' vormden de 'juridisch zwaarder beschermde soorten', met weer een nadere onderverdeling met betrekking tot de Habitatrichtlijn.

Met betrekking tot de Vogelrichtlijn waren bij de Ffw 5 categorieën onderscheiden met het 'zwaarder beschermingsregiem' voor 'jaarrond beschermde nesten' met een aangewezen lijst van soorten.

Onder het regiem van de Wnb wordt, zoals eerder aangegeven, onderscheid gemaakt in 'soorten van de Vogelrichtlijn', 'soorten van de Habitatrichtlijn' en 'andere (beschermde) soorten'. Bij de laatste categorie wordt verwezen naar de Bijlage onderdelen A en B (soortlijsten).

In deze lijst 'zwaarder beschermde soorten' komt zodanig wijziging dat thans een aantal vissen buiten de bescherming vallen, te weten Kleine modderkruiper, Bittervoorn, Rivierdonderpad, Rivierprik en Meerval.

De beschermingslijsten met betrekking tot vaatplanten en dagvlinders zijn ten opzichte van de oorspronkelijke Tabel 2, ingrijpend gewijzigd terwijl een lijst van 8 libellensoorten is toegevoegd.

Provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen

Eventuele vrijstelling met betrekking tot 'andere soorten' kan onder de nieuwe wetgeving plaatsvinden bij verordening door Provinciale Staten. Daartoe ligt thans (juli 2016) een voordracht aan Provinciale Staten van Zuid-Holland ter inzage.

In de voordracht is een lijst van zoogdieren en amfibieën opgenomen waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Deze wijkt in zoverre van de oorspronkelijke tabel 1 af dat thans Egel, Bunzing, Wezel en Hermelijn daarin niet meer zijn opgenomen: *indien op een werklocatie mogelijk aanwezig, vergen deze vanaf 2017 nader veldonderzoek en eventueel aanvraag van een ontheffing*, voor zover deze voordracht gehandhaafd zal blijven.

Voorts is over de nieuwe lijsten van 'andere beschermde soorten' met betrekking tot vaatplanten, dagvlinders en libellen in de voorgedragen provinciale verordening nog geen uitspraak gedaan, zodat deze vooralsnog moeten worden beschouwd als niet-vrijgesteld (dus ontheffingsplichtig).

Ontheffingsnoodzaak

Ontheffing van verboden handelingen in de Wnb zal in ieder geval vereist blijven bij effecten op de soortgroepen van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrictlijn waarbij evenals bij de Ffw, wettelijke belangen een rol spelen.

Van de 'andere (beschermde) soorten' zoals opgenomen in de Bijlage bij art. 3.10 van de Wnb is thans bekend dat daaraan (vooralsnog) door de Provincie Zuid-Holland worden toegevoegd:

- Egel, Bunzing, Hermelijn, Wezel (bij provinciale verordening);
- (vooralsnog) lijsten vaatplanten, dagvlinders en libellen (bij provinciale verordening).

Anderzijds zijn van de 'andere (beschermde) soorten' uit art. 3.10 Wnb die thans buiten de bescherming vallen:

- een vijftal vissoorten;
- een reeks vaatplanten en dagvlinders uit tabellen 2 en 3/ Bijlage 1 AMvB.

Gedragcode

Er wordt voorts van uitgegaan dat, vergelijkbaar met de situatie tot 1 januari 2017, ook daarna de regels met betrekking tot gedragscodes van toepassing blijven.

Aandacht vergt daarbij dat de nuancering tussen Tabel 2 en 3 in de Ffw ten behoeve van het onderscheid 'bestendig beheer' en 'ruimtelijke ontwikkeling' wat tot nu toe een belangrijke basis voor de gedragscodes vormt, onder het regiem van de Wnb vervalt.

Ontheffing en ecologische functionaliteit

- * Onder de condities dat er mitigerende maatregelen (kunnen) worden genomen waarmee kan worden gegarandeerd dat de ecologische functionaliteit *binnen* het werkgebied op geen énkél moment achteruitgaat, óók niet tijdelijk, is er géén ontheffing nodig.
- * Echter indien de bedoelde ecologische functionaliteit als gevolg van de ingreep *niet* met mitigatie kan worden gegarandeerd doch uitsluitend met compensatie, is voor de uitvoering daarvan eerst ontheffing vereist.

Daartoe dient voor soorten uit de Vogelrichtlijn of de Habitatrictlijn te worden voldaan aan specifieke wettelijke belangen.

Het achterwege blijven van effecten op de ecologische functionaliteit vergt afdoende onderbouwing, waarbij wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen daarbij worden toegepast voor welke soorten.

Wettelijke zorgplicht en verstoring of bedreiging van individuele planten of dieren

Naast de specifieke regelgeving ten aanzien van juridisch zwaarder beschermde soorten bestaat de algemene zorgplicht voor álle dieren, dus ook voor *alle on*beschermde soorten (Ffw art. 2, Wnb art. 3.10).

Daartussen bestaat enige nuance:

- * Met betrekking tot juridisch zwaarder beschermde soorten dient absoluut te worden voorkómen dat individuen van betreffende soorten worden bedreigd (zie LNV 2005 en DR 2009).
- * Voor beschermde soorten die vallen onder de landelijke (Ffw) of provinciale (Wnb) vrijstelling en onbeschermde soorten ligt dat iets minder strikt: men dient bij uitvoering van ingrepen zodanige maatregelen te nemen dat verstoring of bedreiging van individuele dieren 'zo veel als redelijkerwijs verwacht mag worden', wordt voorkomen (LNV 2005).

Gebiedsbescherming

Natura 2000

De regelgeving met betrekking tot speciale beschermingszones in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn (resp. REG 1979 en REG 1992/1997), te weten met betrekking tot Natura 2000-gebieden, wordt in de Wnb op een met de voormalige Nbw vergelijkbare wijze gecontinueerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Werkzaamheden binnen een Natura 2000-gebied welke effecten kunnen hebben op 'aangewezen' soorten vergen aanvraag van een vergunning.

Echter ook voor gebieden 'buiten' een Natura 2000-gebied die een aanwijsbare ecologische functie voor de 'aangewezen soorten' uit dat Natura 2000-gebied hebben, kan onder sommige condities een vergunning vereist zijn ('externe werking', Nbw art.16 lid 4 / Wnb art. 2.7 & 2.8).

Bovendien is sinds 1 juli 2015 met betrekking tot effecten op Natura 2000-gebieden vanuit de omgeving, de Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Indien vanwege een ingreep de grenswaarde van 1 mol stikstof per hectare per jaar in het Natura 2000-gebied door een ingreep in de omgeving zal worden overschreden, is voor die ingreep een vergunning nodig: onder deze grenswaarde geldt een vrijstelling van de vergunningplicht.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)

Dit betreft eveneens bescherming van natuurwaarden binnen begrensde gebieden.

Hiervoor hebben Rijk en Provincie samen spelregels ontwikkeld welke zijn vervat in de provinciale regelgeving. Hierbij is een 'nee-tenzij' beleid van toepassing, terwijl afhankelijk van de provinciale regelgeving daarop eveneens een 'externe werking' van toepassing kan zijn (o.a. Noord-Brabant).

Werkzaamheden binnen het NNN (en deels ook gebieden met 'externe werking') vergen een provinciale vergunning, waarbij compensatie van eventueel verstoorde natuurwaarden wordt vereist.

De actuele en potentiële waarden van het NNN zijn vastgesteld in de natuurdoelen voor dat gebied. De basis daarvoor ligt in de provinciale structuurvisie en de betreffende 'Provinciale Ruimtelijke Verordening'.

Wettelijke onderzoeksverplichting

De Ffw/ Wnb en het provinciaal natuurbeleid verplichten om bij ruimtelijke ingrepen de in een werkgebied mogelijk betrokken plant- en diersoorten en de effecten daarop, nader te onderzoeken. Dit om eventueel te verwachten natuurschade aan soorten te beoordelen en om dit te toetsen aan de beschermingsregels.

Waar negatieve effecten op zwaarder beschermde soorten kunnen worden verwacht, vergt dit ook veldinventarisaties. Indien dergelijke soorten ook inderdaad door de werkzaamheden worden bedreigd of verstoord, vergt dat aanvraag van een ontheffing wat wordt beoordeeld door het daartoe bevoegde gezag.

1.3 Onderzoeksplan

Met het onderzoek wordt stapsgewijs ingezoomd op de situatie en vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten of verstoring daarvan, kunnen worden uitgesloten dan wel nadere veldinventarisatie vergen.

Werkstap 1, analyse bestaande gegevens

Als eerste wordt de situatie getoetst aan indicaties van de NDFF, aan de verspreiding van soorten op basis van reeds bekende biogeografische informatie uit verspreidingsatlassen, aan overige literatuur en andere beschikbare onderzoeken. Die informatie is veelal niet compleet.

Op basis hiervan wordt vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten mogelijk in dit gebied verwacht zouden kunnen worden, onafhankelijk van de aanwezige habitat, en welke juridisch zwaarder beschermde soorten op voorhand al kunnen worden uitgesloten.

Werkstap 2, toetsing aan gebiedsbescherming

Dit omvat regelgeving in het kader van de Nbw/ Wnb en van provinciaal gebiedenbeleid (Natura 2000 en NNN), waarbij wordt beoordeeld of er wellicht ook andere natuurregelgeving in het geding kan zijn.

Werkstap 3, habitatbeoordeling

Naar aanleiding van het bovenstaande wordt een beoordeling gemaakt van de terreinkenmerken, de biotoop, de lokale habitat en van de ecologische betekenis van het effectieve werkgebied.

In de conclusie wordt op basis van de nader beschreven habitat, vastgesteld welke zwaarder beschermde soorten (Ffw/ Wnb) en eventuele 'aangewezen soorten' (Nbw/ Wnb) thans eveneens zonder nadere veldinventarisatie kunnen worden uitgesloten.

Tot zover betreft dit onderzoek een 'Quick Scan' (bureaustudie).

Werkstap 4, eindconclusie en advies

De rapportage wordt afgerond met een puntsgewijze samenvatting van conclusies en consequenties, met een eventuele toetsing van consequenties, de haalbaarheid van het plan, het advies welke soorten nadere veldinventarisatie vergen dan wel in hoeverre natuurschade op voorhand met mitigatie kan worden voorkomen.

Nota bene: Met betrekking tot 'uitsluitingen' wordt in de rapportage aandacht geschonken aan *alle* mogelijke soortgroepen van (beschermde) organismen. Voor sommige soortgroepen is dat niet méér dan slechts het aangeven waarom daarvan *géén* beschermde soorten op de locatie worden verwacht, dan wel waarom sommige soorten *niet* worden bedreigd of verstoord.

Leeswijzer

In de rapportage wordt de volgorde van de hierboven aangegeven onderzoeks- en onderbouwingsstappen aangehouden. Waar het voor de betreffende onderbouwing nodig is om informatieve kaders te schetsen, is dat in dit hoofdstuk beknopt aangegeven (zie blz. 4 t/m 10). Daarmee ontstaat de volgende opzet van de rapportage:

- * In hoofdstuk 1 zijn de uitgangssituatie, het voornemen, de hoofdlijnen van de regelgeving, de aanpak van het onderzoek en de opzet van de rapportage aangegeven.
- * In Hoofdstuk 2 wordt op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en recente gegevens uit de databank van de NDFF, de literatuurstudie met daaruit voortkomende conclusies uitgevoerd.
- * In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op vigerende gebiedsregelgeving (Nbw/ Wnb en NNN) en worden de bevindingen van de ecologische verkenning met habitatbeoordeling en van (eventuele) nadere inventarisaties beschreven.
- * In hoofdstuk 4 worden de voor de uitvoering relevante conclusies kort samengevat en wordt advies gegeven met betrekking tot mitigerende maatregelen. Voorts wordt advies gegeven met betrekking tot de gewenste nadere handelwijze.

De rapportage wordt beëindigd met lijsten van geraadpleegde literatuur en van gebruikte termen en afkortingen.

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

Het onderzoek dat in dit hoofdstuk per soortgroep wordt weergegeven omvat de toetsing van de locatie aan bronnen met reeds bestaande inventarisatie- en verspreidingsgegevens.

Het is voornamelijk gericht op eventueel terreingebruik door juridisch zwaarder beschermde soorten (zie 'soortbescherming' blz. 6-7).

De gegevens waarop deze toetsing is gebaseerd, omvatten veelal een aanzienlijk groter gebied dan de onderzoekslocatie: naar aanleiding hiervan wordt in hoofdstuk 3 ingezoomd op de nader begrensde werklocatie. De gegevens uit de databank NDFF bieden weliswaar een goede indicatie doch zijn niet geheel compleet en vergen derhalve tenminste nog een aanvulling door een habitatbeoordeling op de locatie.

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatbeoordeling wordt vervolgens bepaald welke (zwaarder) beschermde soorten in het werkgebied wellicht kunnen worden verwacht en welke soorten aanvullende veldinventarisatie vergen om vast te stellen of ze alsnog van aanwezigheid kunnen worden uitgesloten, dan wel zullen moeten leiden tot aanvraag van ontheffing.

De eventuele *noodzaak* tot nadere inventarisatie wordt afgeleid uit de samenhang tussen beschikbare gegevens (dit hoofdstuk 2), de habitatbeoordeling van het te onderzoeken gebied (zie hoofdstuk 3) en de 'soort' ingreep (§ 1.1).

2.1 Vaatplanten

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied enkele volgens de Ffw zwaarder beschermde plantensoorten zijn geregistreerd. Deze soorten zijn echter vanaf 1 januari 2017 in de nieuwe wet, niet meer beschermd zodat deze ook geen nader onderzoek vergen.

Van de zwaarder beschermde vaatplanten zoals opgenomen in de Bijlage van de Wnb zijn in het plangebied géén soorten te verwachten (Floron 2011).

Conclusie

Zwaarder beschermde vaatplanten onder het regiem van de Wnb kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.2 Zoogdieren

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van de planlocaties, 1 juridisch zwaarder beschermde zoogdiersoort is geregistreerd, een vleermuissoort. Op iets grotere afstand zijn nog meerdere vleermuissoorten geregistreerd: vleermuizen hebben in hun dagelijkse leven een zeer grote actieradius (vele kilometers), waarmee met eventuele onderzoeksnoodzaak rekening moet worden gehouden.

Grondgebonden zoogdieren

De mogelijk aan te treffen grondgebonden soorten betreffen uitsluitend 'andere soorten' (Wnb) welke deels vallen onder de provinciale vrijstellingsbevoegdheid, met uitzondering van Egel en kleine marterachtigen (Bunzing, Wezel, Hermelijn).

Uit de Atlas van de Nederlandse Zoogdieren (zie Broekhuizen 2016) blijkt dat deze bovengenoemde soorten binnen het uurhok zijn geregistreerd. In afwijking van de regelgeving onder de Ffw vergen deze soorten bij mogelijke bedreiging van verblijfplaatsen, vanaf 1 januari dus nadere aandacht.

Vleermuizen

Vleermuisgebruik kan bestaan uit zowel paarverblijven als kraam-, zomer- en/of winterverblijven. Door sommige soorten worden tevens lineaire structuren (zoals houtsingels, bosranden, watergangen en dijken) gebruikt als geleiding voor vaste vliegroutes (met name van dwergvleermuizen, Laatvlieger, Meervleermuis en/of Watervleermuis).

De bovengenoemde soorten hebben hun verblijfplaatsen behalve in constructieruimten van gebouwen, ook in boomholten (zie ook Limpens 1997).

Van belang daarbij is dat de meeste vleermuissoorten steeds een 'netwerk' van vaste verblijfplaatsen gebruiken waartussen wordt gewisseld, waarbij het gehele netwerk strikt beschermd is.

Vleermuizen behoren tot de zwaarst beschermde categorie fauna (soorten van de Habitatrichtlijn).

Met de eventuele sloop van opstallen en/of kap van grotere bomen kunnen wellicht vleermuisverblijfplaatsen teniet worden gedaan, terwijl bij kap van houtsingels en grote bomen tevens gebruik als vaste vliegroute in het geding kan zijn.

Conclusie zoogdieren

*** Grondgebonden soorten:**

Gezien de registratie in de zoogdieratlas kan eventuele aanwezigheid op de percelen van Bunzing, Wezel, Hermelijn of Egel niet op voorhand worden uitgesloten en vergen in beginsel een habitatbeoordeling, en mogelijk ook nader veldonderzoek.

Algemeen voorkomende soorten vergen, voor zover ze op de werklocatie kunnen worden verwacht, mitigerende maatregelen in het kader van de wettelijke zorgplicht.

*** Vleermuizen:**

Sloop van opstallen en kap van houtopstanden vergen nadere veldinventarisatie op mogelijk gebruik als vaste verblijfplaats of vaste vliegroute.

2.3 Broedvogels

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied diverse vogels met een jaarrond beschermd nest zijn geregistreerd.

Jaarrond beschermde nesten

De bij het NDFF geregistreerde soorten met een jaarrond beschermd nest van de soorten die in bomen nestelen, betreffen onder meer enkele roofvogelsoorten (waaronder Buizerd, Boomvalk, Sperwer en Roek) en uilen (Ransuil en Steenuil).

Overige broedvogels

Veelal zijn er in elk soort terrein met houtopstanden, watergangen maar ook allerlei soorten opstallen, wel broedende vogels te verwachten (zie ook Hustings 2002).

Broedende vogels mogen onder géén enkele conditie worden verstoord (zie DR 2009).

Onder die voorwaarden is echter voor de meeste broedvogelsoorten géén aanvullende veldinventarisatie vereist: dit is uitsluitend nodig op het moment dat werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

Conclusie vogels

- * Jaarrond beschermde nesten: grotere te kappen bomen vergen controle op aanwezige nesten, en indien aanwezig daarna controle op het gebruik van die nesten door de betreffende vogelsoorten. Bovendien is in schuren op boerenerven nestelende Steenuil te verwachten.
- * Broedende vogels: met betrekking tot overige broedende vogels dienen werkzaamheden die versturend kunnen zijn (zoals de voorgenomen werkzaamheden), in beginsel *buiten* het broedseizoen plaats te vinden.
Potentieel versturende werkzaamheden tussen ca. begin maart en half augustus vergen kort daaraan voorafgaand veldinspectie op aanwezigheid van broedgevallen, naar aanleiding waarvan voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen (met werkzaamheden ontzien).

2.4 Amfibieën en reptielen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied twee zwaardere beschermde soorten te zijn geregistreerd.

De registratie in de regio betreffen Ringslang en Rugstreeppad (zie ook RAVON 55; Creemers 2009).

Ringslang vergt in de nabijheid het voorkomen van watergangen met moerassige oeverzones. In dat geval kunnen ze ook kruipruimten van woningen in de omgeving, gebruiken als winterverblijven terwijl mest- en composthoppen grote aantrekkingskracht hebben als broeihopen voor de voortplanting.

Andere reptielen kunnen op basis van verspreiding, op voorhand worden uitgesloten.

Rugstreeppad is voor zijn voortplanting gebonden aan ondiep, zonbeschenen en bij voorkeur visvrij water, waaronder ook stagnerende regenwaterplassen (zie ook Musters 1992; Rijsewijk 2006; Spitsen van der sluis 2009) en ook tuinvijvers of (agrarische) waterbekkens. De soort is uitsluitend 's nachts actief en verschuilt zich overdag onder op het maaiveld liggende materialen (hout, steen), licht ingegraven in een open bodem of in holletjes van andere dieren, waarin en waaronder ook een verblijfplaats wordt gezocht voor winterverblijf. Ook boerenerven vormen met veel schuilmogelijkheden een aantrekkelijke landhabitat, indien in de omgeving een geschikte voortplantingslocatie aanwezig is. De landhabitat wordt gevonden in een straal van maximaal 2 km vanaf hun voortplantingslocatie.

Er kunnen ook andere, meer algemeen voorkomende amfibieën worden verwacht zoals Gewone pad, Bastaardkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Deze vergen toepassing van de wettelijke zorgplicht.

Conclusie amfibieën en reptielen

- * Amfibieën:
 - Herinrichting van boerenerven vergt nadere inventarisatie van eventuele voortplantingslocaties in de omgeving van Rugstreeppad, en in dat geval ook inventarisatie van gebruik van het boerenerf als landhabitat.
 - Algemeen voorkomende amfibiesoorten vergen toepassing van de zorgplicht.

* Ringslang:

- Met name het perceel 122, gelegen nabij het Gouwebos als nat natuurgebied in veenweidegebied, vergt controle op mogelijke gebruikscondities.

2.5 Vissen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied Kleine modderkruiper als onder de Ffw ontheffingsplichtig, is geregistreerd. Dit betreft echter een soort welke onder de soortbescherming van de Wnb, vanaf 1 januari 2017 niet meer beschermd is.

Conclusie vissen

Voor zover de werkzaamheden géén werkzaamheden aan (oevers van) watergangen betreffen, kan schade aan vissoorten worden uitgesloten.

Mochten er wel werkzaamheden aan oevers moeten plaatsvinden, vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht.

2.6 Ongewervelde soorten

Bij ongewervelde soorten moet men denken aan vlinders, libellen, sprinkhanen en 'overige ongewervelden' zoals mieren, kevers, weekdieren e.d. Onder deze groepen vallen eveneens beschermde soorten terwijl voor sommige soorten ook een ontheffingsplicht geldt. Juridisch zwaar beschermd zijn enkele soorten uit de groepen libellen, dagvlinders en 'overige ongewervelde soorten' (waaronder ook waterorganismen).

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2016, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied géén zwaarder beschermde soorten zijn geregistreerd.

Conclusie ongewervelden

De soorten uit deze groep kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens

Volgens de databank van NDFF en verspreidings- en/of onderzoeksgegevens kunnen in de regio, in een daarvoor eventueel geschikte habitat, mogelijk enkele juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht welke met de voorgenomen werkzaamheden mogelijk kunnen worden bedreigd. Dit vergt controle op habitatgeschiktheid en eventuele noodzaak tot veldonderzoek met betrekking tot:

- mogelijk vleermuisgebruik;
- aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten, waaronder ook Steenuil;
- voortplanting in de omgeving en gebruiksmogelijkheden van de boerenerven voor Rugstreeppad;
- gebruiksmogelijkheid Ringslang als broeihoop of winterverblijf op het erf nr.122.

Overige zwaarder beschermde soorten kunnen voor gebruik van de planlocatie als leef- en/ of voortplantingsgebied, op voorhand worden uitgesloten.

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming

De werklocatie maakt géén deel uit van een beschermd natuurgebied. Het biedt ook geen aanknopingspunten voor de 'externe werking' met betrekking tot eventuele aangewezen soorten uit Natura 2000-gebieden in de wijde omgeving.

De ingreep heeft verder ook geen significant effect op de stikstofuitstoot zodat de grenswaarde voor Natura 2000-gebieden zoals geldend vanwege de PAS, niet aan de orde is. (zie blz.9).

Ook ligt het werkgebied buiten het Natuurnetwerk Nederland zodat ook deze regelgeving voor deze situatie niet relevant is.

3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen

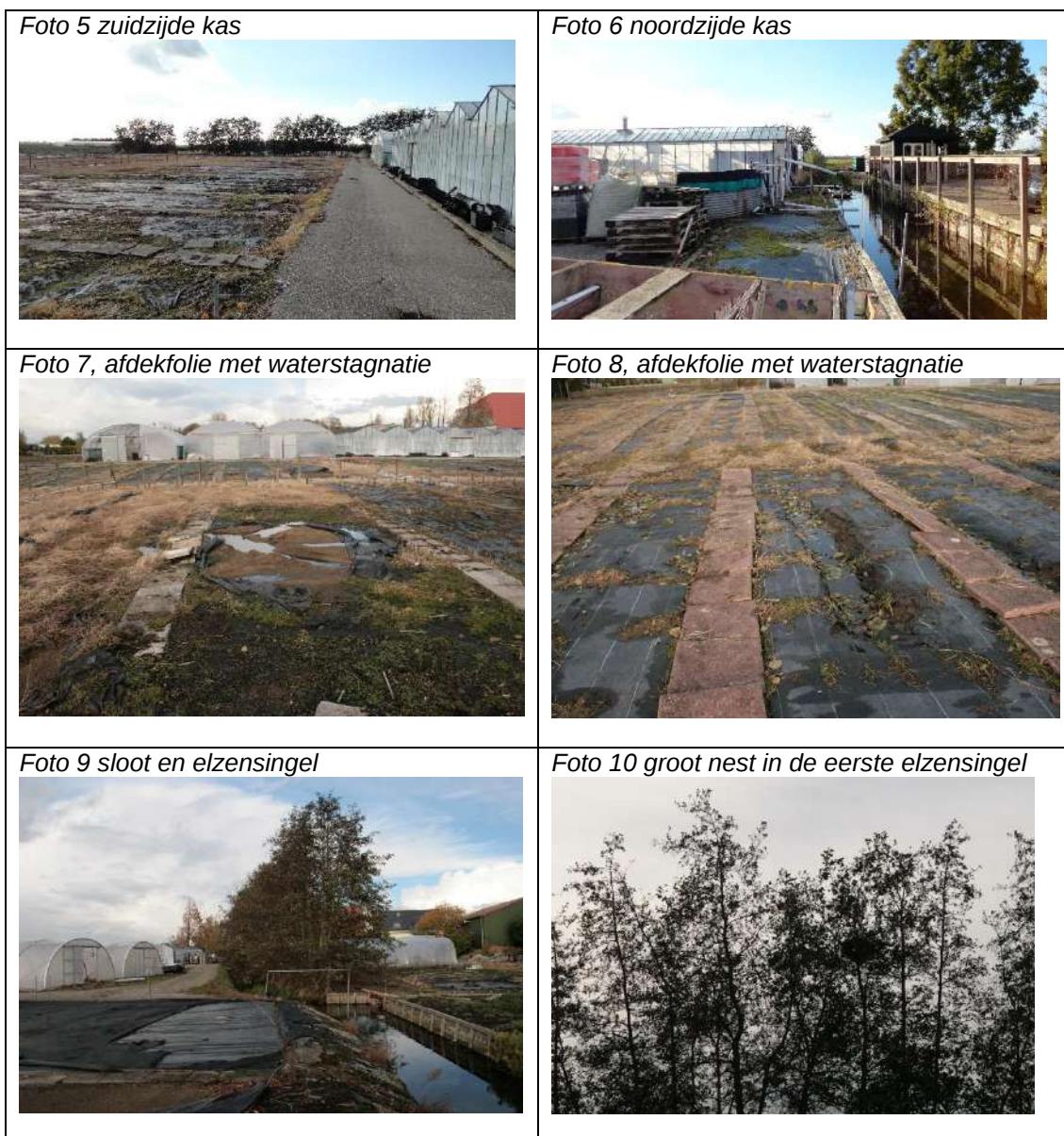
De veldverkenning heeft plaatsgevonden op 19 november 2016.

Het werkgebied ligt aan de rand van de bebouwde kom van Waddinxveen en Boskoop (zie figuur 1). Het betreft de percelen nr. 74, nr. 122 en nr. 134 aan het Noordeinde.

3.2.1 Werkgebied perceel nr. 74

Dit betreft een perceel met een woonhuis met een pannendak (foto 1), een loods gebouwd van metalen platen (wanden en dak, zie foto 2 t/m 4), een kas (foto's 5 en 6) en een open terrein waarvan het maaiveld afgedekt was met folie dat deels nog aanwezig is, waarop waterplassen stagneren (foto's 7 en 8).

Binnen de terreingrenzen valt tevens een smalle ondiepe sloot (foto 9) terwijl ook de terreingrenzen uit sloten bestaan (o.a. foto 6). Op het open terrein zijn in dwarse richting, twee elzensingels aanwezig.

Habitatbeoordeling perceel 74:

- Het woonhuis beschikt over een pannendak en spouwmuren.
Indien dit wellicht moet worden gesloopt vergt dat onderzoek naar gebruik door Huismus en Gierzwaluw (pannendaken, periode april t/m juli) en vleermuizen (pannendaken en spouwmuren, periode mei t/m september). Dit onderzoek kan achterwege blijven indien het huis niet wordt gesloopt.
- De foliebedekking met stagnerend regenwater vormt een ideale voortplantingshabitat voor Rugstreeppad, een soort die veel in dergelijke situaties wordt aangetroffen. Ook ondiepe slootdelen kunnen daartoe fungeren. Bovendien vormt de folie op andere plekken weer een geschikte schuilplek als landhabitat voor deze soort. Om aanwezigheid uit te kunnen sluiten dient, vóórdat de

folie wordt weggeruimd, eerst onderzoek naar Rugstreeppad te worden verricht (periode april–juni).

- c) In één van de elzensingels is een groot nest aanwezig, waarschijnlijk van Ekster. Echter dit kan ook in gebruik zijn door Ransuil, waarvan het nest jaarrond beschermd is. Indien de elzen worden gekapt dient, om gebruik door Ransuil uit te kunnen sluiten, het nestgebruik te worden gecontroleerd (periode april–mei).
- d) Opslag van materialen, hopen onder de elzensingels, vervallen opstallen en dergelijke kunnen als schuilplek voor Egel of Bunzing fungeren, soorten die onder de nieuwe wetgeving een ontheffing vereisen. Voordat het terrein kan worden opgeschoond van opstallen en materialen vergt dit nader onderzoek om dergelijke gebruiksplekken uit te kunnen sluiten dan wel vast te kunnen stellen.
- e) Overall, aan, in en op opstallen, in bomen en struiken en op of langs water kunnen broedende vogels worden verwacht. Indien werkzaamheden in de periode tussen 1 maart en half augustus moeten plaatsvinden, vergt dat kort daaraan voorafgaand eerst nader onderzoek naar broedende vogels: de betreffende nesten mogen tijdens het broedgebruik niet worden verstoord.

Uitsluitingen perceel 74:

- * De loods en de kas kunnen op voorhand van gebruik door vleermuizen worden uitgesloten.
- * Ook zijn er in het werkgebied, in samenhang met de aansluitende omgeving, geen structuren aanwezig die voor vleermuizen een significante functie kunnen vervullen als verbidingsstructuur voor een vaste vliegroute.
- * Er zijn géén geschikte habitatcondities aanwezig voor Ringslang.
- * De habitatcondities zijn voor Hermelijn en Wezel ongeschikt: deze kunnen op voorhand worden uitgesloten, evenals voor alle andere, resterende zwaardere beschermde soorten.

3.2.2 Werkgebied perceel nr. 122A

Dit perceel omvat een vervallen boerderij met veel opstallen. Het woonhuis beschikt over een pannendak en de overige opstallen over beplating op het dak (foto 11), echter met tal van mogelijke openingen naar de binnenruimte.

Op het erf zijn bovendien twee rijen zeer grote populieren aanwezig (foto 12+13) in één waarvan ook een mogelijk jaarrond beschermd nest, en ook dode takken die wellicht gebruik door vleermuizen mogelijk maken, samen met een mogelijke vaste vliegroute.

Foto 11, boerderij

Foto 12, boomsingels

Op het erf zijn voorts grote braamstruwelen, diverse plekken met zeer dichte begroeiing van klimop, vele holten, gaten en ruigte ter hoogte van het maaiveld aanwezig (foto 13 t/m 18). De 'rommelhoeken' en holten bieden evenzovele mogelijkheden tot verblijfplaatsen van kleine marterachtigen en Egel als ontheffingsplichtige soorten. Juist dergelijke 'rommelerven' bieden bij uitstek verblijfsgelegenheid voor bijvoorbeeld Bunzing.

Foto 13, struwelen met ruigte

Foto 14, braamstruwelen

Foto 15, 'rommelhoek'

Foto 16, 'rommelhoek'

Foto 17, 'rommelhoek'

Foto 18, tal van gaten en holten

Habitatbeoordeling perceel 122A:

- Het woonhuis beschikt over een pannendak. Bij sloop vergt dit onderzoek naar gebruik door vleermuizen, door Huismus en door Gierzwaluw (periode april t/m september).
- De opstallen laten langs gevels en op de overgangen tussen dak en gevel veel potentiële 'toegangen' voor vleermuizen naar de binnenruimte zien, terwijl ook de rijen populieren niet vrij zijn van kleine holten. Bij sloop en/of kap vergt dat eveneens onderzoek naar gebruik door vleermuizen, langs de populieren ook naar vliegroutes (periode mei t/m september).

- c) In de populieren is een mogelijk jaarrond beschermd nest aanwezig (Sperwer ? Ransuil ?), dat nader onderzoek vergt naar de gebruiksoort (onderzoekperiode april-mei).
- d) Op het erf kunnen schuilplaatsen aanwezig zijn die worden gebruikt door Egel en/of door Bunzing, mogelijk ook Hermelijn, soorten die onder de nieuwe wetgeving een ontheffing vereisen. Voordat het terrein kan worden opgeschoond van begroeiing, rommelhoeken, begroeiing, ophopingen en opstallen vergt dit nader onderzoek om dergelijke gebruikspotentialen uit te kunnen sluiten dan wel vast te kunnen stellen (onderzoekperiode september-oktober).
- e) Overall, aan, in en op opstallen, bomen, struiken en op of langs water kunnen broedende vogels worden verwacht. Indien werkzaamheden in de periode tussen 1 maart en half augustus moeten plaatsvinden, vergt dat daaraan voorafgaand eerst nader onderzoek naar broedende vogels: de betreffende nesten mogen tijdens het broedgebruik niet worden verstoord.

Uitsluitingen perceel 122A:

- * Er zijn géén geschikte habitatcondities aanwezig voor Rugstreeppad of Ringslang.

3.2.3 Werkgebied perceel nr. 134

Dit omvat een perceel met veel en grote opstallen zoals een woonhuis met aangebouwde schuur en een garage (foto's 19 en 20), alle met pannendaken, een zeer groot en 'dubbel' complex met schuren en nog een losstaande schuur achter op het perceel (foto's 21 en 22). De dubbele schuur heeft meerdere toegangsmogelijkheden voor vleermuizen, zoals een kapotte nokconstructie en dakranden (o.m. foto 24).

Tenminste ook de 'dubbele' schuur bestaat aan de binnenzijde uit extra wanden zodat een dubbele wand ontstaat. Ook deze schuur beschikt over een pannendak en wordt aan de zuidzijde begeleid door een elzensingel.

Foto 19

Foto 20

Foto 21 dubbele schuren

Foto 22 schuur achter op het perceel

Foto 23 blik langs schuur naar tuin noordzijde

Foto 24 kapotte nokconstructie dubbele schuur

Foto 25 elzensingel langs zuidzijde schuur

Foto 26 vijver

In de tuin rond het erf en het woonhuis is een plaatselijk dichte begroeiing aanwezig, onder meer met een dode Slangenboom en een oude wilg met dikke stam (foto's 27 en 28), een braamstruweel en een kleine, min of meer dichtgegroeide vijver (foto 26).

Foto 27, 'kennelijk' nest ?

Foto 28, oude wilg

Habitatbeoordeling perceel 134:

- a) Het woonhuis, de garage en de schuren beschikken over pannendaken en deels ook over spouwen/ dubbele wanden. De gebouwen welke wellicht moeten worden gesloopt vergen nader onderzoek naar gebruik door Huismus en Gierzwaluw (panndaken, periode april t/m juli) en vleermuizen (panndaken en dubbele wanden, periode mei t/m september).
Dit onderzoek kan achterwege blijven voor opstallen die níet worden gesloopt.
- b) In de dode Slangenboom zit een 'kennelijk' groot nest. Dit kan in gebruik zijn door Ransuil, waarvan het nest jaarrond beschermd is. Bij kap dient het gebruik van dat nest eerst te worden gecontroleerd (periode april–mei).
- c) Indien de oude wilg wordt gekapt, vergt dit eerst onderzoek naar vleermuisgebruik (periode mei t/m september).
- d) Indien de vijver wordt gedempt, vergt dit voorafgaand daaraan onderzoek naar gebruik door Rugstreeppad (periode april-juni).
- e) Opslag van materialen, hopen onder de elzensingels, vervallen opstallen, dichte (tuin-)begroeiing en dergelijke kunnen als schuilplek voor Egel of Bunzing, wellicht ook Hermelijn, fungeren, soorten die onder de nieuwe wetgeving een ontheffing vereisen. Voordat het terrein kan worden opgeschoond van opstallen en materialen vergt dit nader onderzoek om dergelijke gebruikspotentialen uit te kunnen sluiten dan wel vast te kunnen stellen.
- f) Overal, aan, in en op opstallen, in bomen en struiken en op of langs water kunnen broedende vogels worden verwacht. Indien werkzaamheden in de periode tussen 1 maart en half augustus moeten plaatsvinden, vergt dat kort daaraan voorafgaand eerst nader onderzoek naar broedende vogels: de betreffende nesten mogen tijdens het broedgebruik niet worden verstoord.

Uitsluitingen perceel 134:

- * In het werkgebied zijn, in samenhang met de aansluitende omgeving, geen structuren aanwezig die voor vleermuizen een significante functie kunnen vervullen als verbidingsstructuur voor een vaste vliegroute.
- * Behalve de genoemde oude Wilg zijn er géén zodanig significant grote bomen in het werkgebied aanwezig dat deze gebruik door vleermuizen met zich mee zouden kunnen brengen: dergelijk gebruik kan worden uitgesloten.
- * Er zijn géén geschikte habitatcondities aanwezig voor Ringslang.
- * De habitatcondities bieden geen gebruiksmogelijkheden voor Wezel: deze kan op voorhand worden uitgesloten, evenals alle andere, resterende zwaardere beschermde soorten.

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

In samenhang tussen literatuuronderzoek, veldverkenning, habitatbeoordeling en de inventarisatiebevindingen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1) Vigerende regelgeving gebiedsbescherming

- * De planlocatie vormt géén onderdeel van een Natura 2000-gebied en valt naar verwachting niet onder de 'externe werking' natuurbescherming.
- * Met betrekking tot de PAS ten aanzien van N 2000-gebieden, is er met de ingreep geen toename van de stikstofuitstoot te verwachten (zie § 3.1).
- * Het plangebied vormt géén onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) zodat ook deze regelgeving niet van toepassing is.

2) Bevindingen m.b.t. grondgebonden zoogdieren

- * Alleen in de werkgebieden van de percelen 74 en 134 zijn verblijfsmogelijkheden van Egel en/of Bunzing, mogelijk Hermelijn, te verwachten. Bij opschonen/opruimen is voorafgaand daaraan, onderzoek naar dergelijk gebruik nodig.
- * Op perceel 122 kunnen deze worden uitgesloten, evenals andere soorten grondgebonden zoogdieren in alle werkgebieden.

3) Bevindingen vleermuisgebruik

- * Op percelen 74 en 122 kan mogelijk vleermuisgebruik uitsluitend worden verwacht in de betreffende woonhuizen (spouwen, pannendaken). Bij sloop is eerst vleermuisonderzoek nodig (periode mei t/m september).
- * Op perceel 134 kan mogelijk vleermuisgebruik in alle opstallen worden verwacht, evenals in een grote wilg. Bij sloop en kap is eerst vleermuisonderzoek nodig.

4) Bevindingen vogels

- * Op percelen 74 en 122 kunnen uitsluitend in de pannendaken van de woonhuizen eventuele jaarrond beschermde nesten van Huismus en Gierzwaluw worden verwacht. Sloop vergt eerst onderzoek (periode april t/m juli).
- * Op percelen 122A en 134 kunnen Huismus en Gierzwaluw mogelijk in de pannendaken van alle opstallen worden verwacht. Sloop vergt eerst onderzoek (periode april t/m juli).
- * Op de percelen 74, 122A zowel als 134 is in alle gevallen een nest aanwezig dat bij eventueel kappen, moet worden onderzocht op gebruik als jaarrond beschermd nest door bijvoorbeeld Sperwer of Ransuil (periode april-mei).
- * Jaarrond beschermde nesten zijn strikt beschermd en vergen bij aantasting, aanvraag van ontheffing.
- * In alle werkgebieden kunnen andere broedende vogels worden verwacht. Bij werkzaamheden in het broedseizoen (periode maart-half augustus) dient eerst te worden onderzocht op broedgevallen: zolang níet-jaarrond beschermde nesten in gebruik zijn moeten deze worden ontzien totdat het gebruik voorbij is.

5) Bevindingen amfibieën en reptielen

- * Binnen het werkgebied van de percelen 74 en 134 zijn voortplantingscondities voor Rugstreeppad aanwezig: opschonen van het terrein (74) of dempen van de vijver (134) vergt voorafgaand daaraan, eerst onderzoek (periode april-juni).
- * Ringslang en andere reptielen kunnen op voorhand in alle werkgebieden worden uitgesloten.

6) Overige zwaarder beschermde soorten

Deze kunnen op grond van verspreiding in alle werkgebieden worden uitgesloten. Dit geldt ook voor zwaarder beschermde soorten van vaatplanten, vissen en ongewervelden (zie hoofdstuk 2).

7) Alle overige dieren

Voor alle overige dieren geldt de toepassing van de wettelijke zorgplicht.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Broekhuizen/ Sim (2016), Kamiel Spoelstra, Johan B.M. Thissen, Kees J. Canters en Jan C. Buys (redactie): Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgever Naturalis Biodiversity Center en EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers (2009) Raymond.C.M. en Jeroen J.C.W. van Delft (Ravon)/ redactie: De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- DR 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen en aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Brief van de Dienst Regelingen, ffw2009.corr.046 van 25 augustus 2009, Ministerie van LNV (thans EZ).
- Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron/ KNNV Zeist.
- Hustings/ Fred (2002) en Jan-Willem Vergeer. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Nederlandse Fauna 5. SOVON, Uitgeverij K.N.N.V. te Utrecht.
- Limpens/ H.J.G.A. (1997), K. Mostert en W. Bongers: Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- LVN 2005 (Ministerie van), Regeling van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit: brochure 'Buiten aan het werk ? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten !' (n.a.v. AMvB art. 75 Ff-wet).
- Musters/ Kees (1992). De Rugstreeppad. Orgaan van de Stichting Duin, nr. 41, december 1992.
- NDFF (2016). Quickscanhulp, registratie in samenwerking tussen Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink, 2016.
- RAVON 55 (2014) bijlage bij jaargang 16 (4), waarnemingenoverzicht 2013.
- Rijsewijk/ Arnold van (2006): Een Rugstreeppad in de Polder. Uitgave Ravon Friesland, druk Messerschmidt Grafische Diensten, Roosendaal.
- Spitzen-van der Sluis, Annemarieke (2009) & Arnold van Rijsewijk. Voortplantings-succes van de Rugstreeppad in een intensief gebruikt agrarisch landschap. Tijdschrift RAVON - 31, augustus 2009/ jg. 10 nr.4.

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

aangewezen soorten Natura 2000

soorten planten en/of dieren welke in een ministerieel besluit ten aanzien van een Natura 2000-gebied zijn aangewezen als specifiek met betrekking tot dat gebied te beschermen;

EHS Ecologische Hoofd Structuur, thans NNN (zie aldaar);

externe werking Natura 2000

de Nbw is ook buiten een als zodanig aangewezen gebied van kracht voor fauna-soorten die zijn aangewezen voor een Nbw-gebied doch ook daarbuiten significant gebruik maken van een nader vast te stellen, buiten het beschermde gebied gelegen gebied, zoals voor foerage, dagverblijf of hoogwatervluchtplaatsen (bijv. vogels) of voor overwintering (bijv. vleermuizen).

fauna

dierlijke organismen waaronder zoogdieren, vissen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden;

Ffw Flora- en faunawet welke onder meer de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;

flora plantaardige organismen zoals houtgewassen, kruidachtige gewassen, grassen en waterplanten;

foerageren

naar voedsel zoeken, voedsel verzamelen;

habitat

typische woonomgeving van een bepaalde soort;

Habitatrichtlijn, HR-soorten

soorten planten of dieren welke zijn opgenomen in de verschillende Bijlagen van de Europese habitatrichtlijn:

Bijlage II: dier- en plantensoorten van communautair belang voor de instandhouding waarvan aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is;

Bijlage IV: dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd;

Bijlage V: soorten waarvoor bij de exploitatie (bijv. kikkerbiljetjes) een beheersplan vereist is (wat hier echter niet het geval is);

Nbw Natuurbeschermingswet: wordt per 1 januari 2017 vervangen door de Wnb/ Wet Natuurbescherming;

NDFF

Nationale Databank Flora en Fauna;

NNN Natuurnetwerk Nederland;

ongewervelde soorten

diersoorten zónder dan wel met een uitwendig skelet, zoals weekdieren, kevers, mieren en insecten;

onthefing (Ffw/ Wnb)

een in het kader van de soortbescherming aangegeven toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in de betreffende wet wordt geregeld;

PAS Programmatische Aanpak Stikstof;

RAVON

Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland;

RvON

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen Dienst Regelingen);

soortgroep

groep organismen van dezelfde klasse of ondersoort: vaatplanten, mossen, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten (ondersoorten: vlinders, libellen enz.);

vaste verblijfplaatsen

zomer-, winter- of paarverblijfplaatsen, vaste migratie- en vliegroutes en cruciale foerageerplekken van vleermuizen; vaste voortplantingslocaties van amfibieën; vaste verblijfplaatsen van Kleine modderkruiper, e.d.; schuil- en broedplaatsen van vogels welke jaarlijks opnieuw als zodanig worden gebruikt;

verspreidingsgegevens/ -onderzoek

met steekproefonderzoek vastgestelde gebieden waar een bepaalde soort verwacht kan worden;

Vogelrichtlijn, VR-soorten

vogelsoorten die zijn opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn; volgens het Europese recht wijzen de lidstaten beschermingszones aan om voor alle aangewezen soorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen om populaties van deze soorten in stand te kunnen houden;

vrijstelling

een in het kader van de soortbescherming geregelde toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in genoemde wet wordt geregeld, voor bepaalde categorieën werkzaamheden en onder voorwaarden;

wettelijk belang (Ffw/ Wnb)

in de Flora- en faunawet zijn een aantal in de wetgeving opgenomen, verschillende wettelijke belangen onderscheiden op basis waarvan het beschermingsregime mede wordt genuanceerd;

Wnb Wet Natuurbescherming welke vanaf 1 januari 2017 de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;

zorgplicht

de in de wet vastgelegde plicht (art. 2) dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten (LNV 2005);
